

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 283/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jurajom Gavalcom, advokátom, Teodora Tekela 23, Trnava, proti II. a III. výroku rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tdo 19/2020 z 15. júla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v označených výrokoch II a III.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozhodnutia a ostatných príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 T 29/2017 zo 4. februára 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 To 29/2019 z 18. júna 2019 (ďalej len „odsudzujúce rozsudky“) uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d), ods. 2 písm. c), e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b), j) Trestného zákona a zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona v súbehu s prečinom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Trestného

zákona. Bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, ochranný dohľad v trvaní 2 rokov a trest prepadnutia veci. Osobná sloboda bola sťažovateľovi obmedzená 25. apríla 2016 od 15.00 h a počas celého trestného konania bol vo väzbe.

3. Rozsudkom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu označeným v záhlaví bolo rozhodnuté, že odsudzujúcimi rozsudkami okresného súdu a krajského súdu spolu s konaním, ktoré im predchádzalo, bol porušený zákon v neprospech sťažovateľa. Oba rozsudky boli zrušené a okresnému súdu bolo prikázané vec znovu prerokovať a rozhodnúť (výrok I). Druhým výrokom najvyšší súd podľa § 380 ods. 2 zákona č. 301/2015 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vzal sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Tretím výrokom najvyšší súd podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Najvyšší súd vyslovil porušenie zákona z dôvodu nezákonného zloženia senátu okresného súdu a vyslovil povinnosť znova od začiatku vykonať hlavné pojednávanie. Následne pristúpil k rozhodnutiu o väzbe, pretože sťažovateľ sa nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody. S poukazom na charakter, spôsob a rozsah trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu zistil, že je daný dôvod preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Uviedol, že ide o osobu trikrát súdne trestanú za drogovú trestnú činnosť, na ktorú sa však hľadí, akoby nebola odsúdená. Zdôraznil však odsúdenie rozsudkom Okresného súdu Břeclav z januára 2015 za trestný čin marenia spravodlivosti, krivého obvinenia a krivej prisahy na trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov s podmieneným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu 18 mesiacov. Rovnako zdôraznil, že sťažovateľ spáchal 18 priestupkov proti bezpečnosti a plynulosti trestnej (*sic!*, evidentne ide o chybu v písaní, správne cestnej, pozn.) premávky. Podľa súdu to dokumentuje pomerne vysokú spoločenskú neprispôsobivosť sťažovateľa a jeho pohrdavý postoj k normám a pravidlám slušného správania, k základným hodnotám chráneným Trestným zákonom. Z toho vyplýva, že jeho osobu charakterizuje ako náchylnú k protispoločenskej i protizákonnej činnosti, a preto u jeho osoby hrozí vysoké riziko, že v prípade nevzatia do väzby by mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti. U sťažovateľa mal súd z týchto dôvodov dôvodnú obavu, že bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti, čo ho viedlo k rozhodnutiu o vzatí do väzby.

5. Najvyšší súd vo vzťahu k tretiemu výroku napadnutého rozhodnutia skúmal možnosť nahradenia väzby podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Poukázal na súlad tretej vety § 80 ods. 2 Trestného poriadku s čl. 5 ods. 3 dohovoru pri požiadavke na výnimočné okolnosti prípadu u obvinených trestne stíhaných z obzvlášť závažných zločinov. Rozobral zákonné ustanovenie a poukázal na príklady spadajúce pod zákonnú definíciu. Poznamenal, že miernejšie prostriedky podľa vnútroštátneho práva ako obmedzenie osobnej slobody spôsobilé zabezpečiť účel väzby sú možnosťou, ale nie právom obvinenej osoby. Zvýraznil povinnosť súdu zvažovať, či nahradenie väzby preváži nad dôvodnou obavou podľa ustanovení Trestného poriadku. Zo spisu najvyšší súd nezistil výnimočné okolnosti podľa citovaného ustanovenia a neuviedol ich podľa súdu ani sťažovateľ. S poukazom na typový charakter sťažovateľovi za vinu kladenej trestnej činnosti by podľa najvyššieho súdu nahradenie väzby označeným procesným prostriedkom nemalo praktický účel, minulo by sa účinku pre praktickú nemožnosť efektívneho výkonu takejto kontroly dohľadom probačného a mediačného úradníka.

II. Argumentácia sťažovateľa

6. Proti výrokom II a III napadnutého rozhodnutia sťažovateľ argumentuje v ústavnej sťažnosti takto:

a) Konkrétne skutočnosti zakladajúce dôvodnosť väzby v začiatkovej fáze konania vzhľadom na uplynulý čas stratili na význame a presvedčivosti a nepostačujú na dôvodnosť ďalšieho trvania väzby.

b) Postup súdu nemožno označiť za postup so zvýšenou starostlivosťou a s čo najväčším urýchlením, keď výlučne jeho činnosťou a nezákonným postupom (na čo sťažovateľ upozorňoval), resp. jeho nepozornosťou vznikli prieťahy. Nešlo pritom o nepredvídateľnú a novú vec dovedy v praxi neriešenú. Sťažovateľ za uvedené preto ako nevinná osoba s poukazom na prezumpciu nevinny nemôže niesť zodpovednosť v podobe obmedzenia osobnej slobody v odzvoňa začatom súdnom konaní.

c) Najvyšší súd nevyhodnotil postup súdov z pohľadu absencie postupu s osobitnou starostlivosťou, hoci tak mal urobiť.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru) rozhodnutím najvyššieho súdu o vzatí do väzby a o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľove námietky možno koncentrovať do námietky nedôvodnosti väzby vzhľadom na uplynulý čas a do námietky nezohľadnenia nezákonného postupu súdov v rámci kritéria postupu s osobitnou starostlivosťou.

8. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

9. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

10. Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku ak sa vykonáva na obvinenom trest odňatia slobody uložený mu pôvodným rozsudkom a dovolací súd na dovolanie výrok o tomto treste zruší, rozhodne súčasne o väzbe. Podľa § 380 ods. 3 Trestného poriadku dĺžka trvania väzby podľa ods. 1 alebo 2 sa posudzuje samostatne a nezávisle od väzby v pôvodnom konaní.

11. Podľa § 77 ods. 3 Trestného poriadku dĺžka trvania väzby, o ktorej bolo rozhodnuté v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podľa § 380 ods. 2 alebo § 403, sa posudzuje samostatne a nezávisle od dĺžky trvania väzby v pôvodnom konaní.

12. Podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený

a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

13. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy považuje za potrebné najskôr poukázať na to, že základné právo zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom texte odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí ústavný súd brať do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00, II. ÚS 466/2013). Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98).

14. Ústavný súd už vo svojej judikatúre opakovane konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné, ale taktiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode (porovnaj napr. I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010). Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Ústavne konformné uplatnenie zabezpečovacieho (nie sankčného) inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu. Všeobecné súdy majú pri rozhodovaní o väzbe dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti, t. j. že by mali byť vždy využité opatrenia, ktoré najlepšie budú viesť k dosiahnutiu účelu trestného konania, ale nebudú neprimerane zasahovať do základných práv a slobôd osoby, proti ktorej sa uplatňujú v medziach daných povahou príslušného obmedzenia.

15. Právo na osobnú slobodu garantované čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy zahŕňa aj právo obvineného na súdnu kontrolu zákonnosti trvania jeho väzby, s čím je spojená povinnosť nariadiť prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označených ustanovení ústavy však vzhľadom na sťažovateľnú argumentáciu v plnom rozsahu nekorešponduje so sťažovateľom súčasne označeným právom vyplývajúcim z čl. 5 ods. 4 dohovoru.

16. Dohovor v čl. 5 priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Článok 5 ods. 4 je *habeas corpus* celého ustanovenia dohovoru. Poskytuje osobe, ktorá bola pozbavená slobody, právo aktívne žiadať o súdnu kontrolu pozbavenia slobody (Mooren proti Nemecku [GC], ods. 106; Rakevich proti Rusku, ods. 43). Článok 5 ods. 4 zaisťuje zatknutej osobe alebo osobe, ktorá bola pozbavená slobody, právo na „rýchle“ rozhodnutie súdu o zákonnosti pozbavenia slobody a rozhodnutie o prepustení, ak nie je zákonné (Inseher proti Nemecku [GC], ods. 251; Khlaifia a ďalší proti Taliansku [GC], ods. 131). Prieskumné súdne konanie musí byť v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a tiež aj s účelom

čl. 5, ktorým je ochrana jedinca proti svojvôli (Koendjibiharie v. Holandsko, rozsudok z 25. 10. 1990, bod 27).

17. Pokiaľ ide o situáciu sťažovateľa, najvyšší súd v dovolacom konaní zrušil právoplatné odsudzujúce rozsudky, na podklade ktorých bola obmedzená jeho osobná sloboda, čo vyvolalo potrebu *ex officio* rozhodnúť o jeho väzbe, keďže sa trestné konanie v podstate vrátilo do štádia po podaní obžaloby. Napadnuté rozhodnutie v časti o vzatí sťažovateľa do väzby nemožno preskúmať z pohľadu čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorého účelom je poskytnúť osobe pozbavenej osobnej slobody právo na súdnu kontrolu pozbavenia slobody. Sťažnostné námietky sa zároveň mívajú s obsahom práv vyplývajúcich z označeného článku, ako je vykladaný Európskym súdom pre ľudské práva (m. m. III. ÚS 361/2017).

18. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012, IV. ÚS 254/2020, IV. ÚS 427/2020, IV. ÚS 590/2020).

19. Nezistiac medzi namietaným porušením práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a napadnutým rozhodnutím žiadnu príčinnú súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

20. Ústavný súd stabilne k obsahu a podstate základného práva na osobnú slobodu uvádza, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00). Požiadavka obsiahnutá v tomto článku sa nemôže definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti sťažovateľ uviedol (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

21. Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného, preto vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (*mutatis mutandis* III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo

potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991). Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

22. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

23. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoju judikatúru, v zmysle ktorej rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

24. V súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil so zápisnicou najvyššieho súdu z verejného zasadnutia vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Tdo 19/2020 z 15. júla 2020. Z nej vyplýva, že sťažovateľ súhlasil s vykonaním verejného zasadnutia v jeho neprítomnosti, zúčastnila sa ho prokurátorka a obhajca sťažovateľa. V záverečnom návrhu prokurátorka navrhla vziať sťažovateľa do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Obhajca sťažovateľa pre prípad vyhovenia dovolaniu navrhol, aby sťažovateľ nebol vzatý do väzby.

25. Riadiac sa opísanými východiskami, ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa vzatia sťažovateľa do väzby a nenahradenia väzby nie je ústavne neudržateľné a že závery najvyššieho súdu nemožno hodnotiť ako také, ktoré by popierali zmysel a účel vo veci aplikovaných právnych noriem.

26. Pri prvej námietke sťažovateľa ústavný súd uvádza, že najvyšší súd poukázal na relevantné a významné skutočnosti týkajúce sa osoby sťažovateľa, osobitne jeho postoja k dodržiavaniu zákonných pravidiel a jeho trestnej minulosti. Išlo pritom o objektívne skutočnosti, ktoré sa od začiatku trestného konania vo svojej podstate nezmenili. Uplynulý čas, v ktorom došlo k vydaniu odsudzujúcich rozsudkov a ich následnému zrušeniu, na nich nemal vplyv v podobe ich zániku, hoci možno rozumne uvažovať o určitej miere ich oslabenia. Konkrétna miera oslabenia vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu môže byť predmetom polemiky, jej bližšie ustálenie náleží skôr všeobecnému súdu. Názor ústavného súdu na to, či opísané skutočnosti postačovali na vzatie sťažovateľa do väzby v čase vydania napadnutého rozhodnutia, sa môže odlišovať od názoru najvyššieho súdu. V každom prípade však pri ústavnom prieskume nie je primárnou úlohou

ústavného súdu posudzovať dostatočnosť zisteného skutkového stavu pre vyvodenie právneho záveru o danosti materiálneho dôvodu väzby. Ústavný súd nezistil takú mieru oslabenia pri skutočnostiach odôvodňujúcich väzobný dôvod, aby bolo možné konštatovať ich zjavnú neopodstatnenosť v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

27. Posúdiac odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd dostatočne starostlivo zdôvodnil, prečo postupom podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku bolo potrebné vziať sťažovateľa po rozhodnutí o dovolaní do väzby z dôvodov vyplývajúcich z § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Odvolal sa pritom na konkrétne okolnosti prípadu, jeho argumentácia je presvedčivá a primeraná, hoci v niektorých aspektoch lakonická. V rámci stále „živého“ a závažného obvinenia pretaveného do skutkovej vety obžaloby však nevykazuje známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti.

28. Sťažovateľ druhou námietkou vnáša do veci kritérium postupu s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Z tohto pohľadu hodnotí postup súdov ako prietahový, pretože došlo k porušeniu práva na zákonného sudcu a zrušeniu odsudzujúcich rozsudkov. Najvyšší súd mal podľa sťažovateľa použiť aj toto kritérium pri rozhodovaní o obmedzení jeho osobnej slobody. Sťažovateľova argumentácia na tomto mieste obsahuje nejasné rozlišovanie medzi právom byť vo väzbe len po nevyhnutnú, resp. primeranú dobu a právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 7/2000 ústavný súd uviedol, že «Vzťah medzi právami podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 17 ods. 2 ústavy je obdobný ako medzi právami podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 5 ods. 3 dohovoru... Zákonite potom aj slovne príbuzné pojmy, akými sú napríklad „primeraná lehota“ alebo „bez prietahov“, sa vykladajú odlišne pri čl. 17 ods. 2 ústavy a podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru v porovnaní s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.». Z predbežného záveru o existencii prietahov v konaní súdov sťažovateľ nadväzuje súvislosť s proporcionalitou zásahu do osobnej slobody.

29. Kritérium uvedené v druhej sťažovateľovej námietke (osobitná starostlivosť, special diligence, diligence particulière) vychádza z požiadaviek judikatúry ústavného súdu kladených na rozhodovanie všeobecných súdov o väzbe, ktorá trvá dlhšiu dobu (II. ÚS 55/98, I. ÚS 34/04, II. ÚS 200/2019, ZNaU č. 20/2019). Do nášho právneho diskurzu sa uvedené kritérium dostalo pod vplyvom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva. Štrasburský súd ho používa pri posudzovaní (primeranosti dĺžky) vedenia trestného konania proti osobe obmedzenej na osobnej slobode v rámci čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. rozsudok Štvrtecký proti Slovensku z 5. 6. 2018, bod 67 a nasl.). K jeho použitiu však pristupuje až po zistení prítomnosti podstatných a dostatočných skutočností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody (napr. Solmat proti Turecku zo 16. 1. 2007, č. 27561/02, ods. 43).

30. Posudzovaný prípad je špecifický tým, že bolo rozhodované o väzbe v bezprostrednej nadväznosti na predchádzajúce rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku – dovolaní. Potreba rozhodnúť o väzbe závisela od spôsobu rozhodnutia o dovolaní, mala teda akcesorický charakter. V takejto situácii môže byť na prospech práva obvineného na osobnú slobodu, ak dovolací súd vezme do úvahy aj kritérium postupu súdov nižších stupňov s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. V prospech opačného náhľadu svedčí skutočnosť daná zákonným rámcom, že ide o samostatne a nezávisle posudzovanú väzbu (z hľadiska dĺžky jej trvania).

31. Najvyšší súd o väzbe sťažovateľa rozhodol podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku. Podľa § 380 ods. 3 a § 77 ods. 3 Trestného poriadku sa táto celková lehota väzby posudzuje samostatne a nezávisle od dĺžky trvania väzby v pôvodnom konaní. V tejto súvislosti preto neobstojí argumentácia sťažovateľa, že je vo väzbe od 25. apríla 2016 (do ktorej bol vzatý v pôvodnom konaní), keďže do väzby bol vzatý (až) rozsudkom dovolacieho najvyššieho súdu z 15. júla 2020. Do celkovej lehoty tejto väzby nemožno započítať čas, ktorý sťažovateľ strávil vo väzbe v pôvodnom konaní (m. m. II. ÚS 572/2016). Z tohto dôvodu pri zvažovaní nevyhnutnosti jej uvalenia nemuselo byť prihliadané na dĺžku väzby v pôvodnom konaní. Kritérium postupu súdu s osobitnou starostlivosťou a urýchlením je následkom uvedeného výrazne relativizované pri takomto rozhodovaní o väzbe.

32. Podstatnou okolnosťou je tiež to, že sťažovateľova argumentácia je na uvedenom mieste nedostatočná, čo spôsobuje jej nesúdržnosť. Odkaz na kritérium postupu s osobitnou starostlivosťou a urýchlením smeruje k podpore záveru o porušení práva na osobnú slobodu z hľadiska primeranosti doby trvania väzby. Sťažovateľ však takýmto spôsobom v ústavnej sťažnosti vôbec neargumentoval. Namietal v prvom rade danosť väzobného dôvodu, ktorý podľa neho uplynutím času oslabil. Následne rozvinul podľa jeho názoru súvisiaci argument o priet'ahoch v konaní, za ktoré nemôže niesť zodpovednosť v podobe obmedzenia osobnej slobody, čo je tiež argumentácia smerujúca proti danosti väzobného dôvodu, a preto jeho argumentácia v tomto druhom okruhu je zameraná na kritérium, ktoré nevstupuje do rozhodovania pri takomto druhu rozhodnutia o väzbe, ako je napadnuté rozhodnutie. V takýchto okolnostiach je jeho odkaz na nevyhodnotenie postupu súdov z ním uvedeného hľadiska cudzorodým a nepriliehavým.

33. Vzhľadom na procesné štádium, v ktorom bolo o väzbe sťažovateľa rozhodované, nevstupuje do hry primárne úvaha o predchádzajúcom postupe súdov z hľadiska vplyvu na dĺžku konania. Úlohou najvyššieho súdu bolo rozhodnúť o osobnej slobode obžalovaného, aby následkom uplatnenia jeho kasačnej právomoci, keď pominul zákonný podklad obmedzenia na osobnej slobode výkonom trestu, bol zároveň naplnený účel väzby ako zabezpečovacieho prostriedku v opätovne prebiehajúcom a právoplatne neskončenom trestnom konaní (v tomto prípade ako prevencia ďalšej kriminality sťažovateľa). Svedčí tomu aj skutočnosť, že sa o väzbe rozhoduje na jednom stupni bez možnosti riadneho opravného prostriedku – sťažnosti. Obvinenému zostáva zachovaná možnosť preskúmania zákonnosti ďalšieho trvania väzby po vrátení veci súdu nižšieho stupňa. Rozhodovanie o väzbe v dovolacom konaní je špecifické tiež v tom, že nejde o rozhodovanie o opätovnom vzatí do väzby (v zmysle § 71 ods. 3 Trestného poriadku) vo vzťahu k väzbe v pôvodnom konaní ani pokračovanie v skoršej väzbe. Dôvody podporujúce väzobné stíhanie v pôvodnom konaní a dôvody uvedené dovolacím súdom sa môžu prelínať.

34. Predĺženie konania vzniknuté v súvislosti s uplatnením mimoriadneho opravného prostriedku a následným zrušením predchádzajúcich rozhodnutí súdov nižších stupňov je prirodzeným dôsledkom uplatnenia práv obvineného, z ktorého nemožno bez ďalšieho vyvodzovať vznik priet'ahov v pôvodnom konaní (aj keď bolo zaťažené procesnou chybou) a už vôbec nie priet'ahov v novom, rozhodnutím dovolacieho súdu vyvolanom konaní. Právny poriadok s takouto možnosťou výslovne počíta, ak umožňuje uplatniť mimoriadne opravné prostriedky na účely odstránenia najzávažnejších chýb v právoplatných rozhodnutiach súdov a lehotu väzby v novom konaní pritom neobmedzuje lehotou pôvodnej väzby (§ 380 ods. 3 Trestného poriadku).

35. Konflikt s kritériom postupu s osobitnou starostlivosťou a urýchlením teda nemožno pri rozhodovaní dovolacieho súdu podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku z už naznačeného pohľadu považovať za nedostatok napadnutého rozhodnutia. Sťažovateľ nepredniesol žiadnu bližšiu argumentáciu vo vzťahu k vzniknutým priet'ahom v pôvodnom konaní, odvodzuje ich len z výsledku v podobe opakovania celého konania odznova, ktoré je však vyvolané rozhodnutím dovolacieho súdu, a to v prospech sťažovateľa (na základe ním podaného dovolania). Záver najvyššieho súdu o vzatí do väzby je v danom štádiu trestného konania udržateľný a ani dôvody, ktoré ho viedli k zrušeniu odsudzujúcich rozsudkov, neboli takej povahy, aby rozptýlili podozrenie zo spáchania trestnej činnosti, a tak sponchyňovali materiálnu podmienku väzby v novom konaní.

36. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby primerane odôvodnil, jeho právne závery sú spätne preskúmateľné, nie sú zjavne neodôvodnené. Rozhodnutie o väzbe sťažovateľa nie je výsledkom svojvoľnej aplikácie príslušných ustanovení Trestného poriadku, preto je napadnutý rozsudok najvyššieho súdu vo výroku o väzbe (resp. aj v nadväzujúcom výroku o nahradení väzby) ústavne akceptovateľný.

37. Sťažovateľ svojou sťažnostnou argumentáciou relevantne nespochybnil závery, na ktorých najvyšší súd založil napadnuté rozhodnutie. Nezistiac medzi namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a napadnutým rozhodnutím žiadnu príčinnú súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor DULÁ
predseda senátu